

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARREERANY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Número 140

Any XII

ABRIL, 1998

Sumari

Editorial i sumari	2
Excursió a La Trapa	3
Excursió a s'Atalaia d'Alcúdia i Sa Penya Roja	3
Els malnoms: un món que no es pot deixar perdre	4
XXIena mostra de la Cançó dels Grups d'Esplai de Mallorca	5
Excursions a l'aeroport, castell de Bellver i Marineland	6
Sa Xerradeta amb na Margalida Aulet i na Maria Ferriol	8
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps.	15
De viatge, amb Viatges Martel	15
Adéu, amic	16
Bernat Quetglas, Es Padrí des Pla, guanyador de la diada de la glosa	16
Passant l'estona amb en Joan Barril	17
Racó de poesia	18
El plaer de beure: Malvasia	18
La reforma de l'Estatut: un altre fracàs	19
Oficina de drets lingüístics	20
Els contes d'en Lluc: Pa amb Kai-pirinya i La tècnica	21
Carrerany Esportiu: El club d'Escacs quasi s'assegura la permanència	22
En Daniel Estarellas torna a la competició	23
Festa de les Lletres Sant Jordi 98	24

FOTOGRAFIES:

Magí Ferriol, Onofre Sureda, Joan Gelabert.

Maria Ferriol, Margalida Aulet

PORTADA:

Prenent el tè amb els saharauis.

EDITORIAL

Ens acostam a la fi del mil·lenni, i tot avança amb velocitat vertiginosa, sobretot les comunicacions. Cada dia és més fàcil i ràpid poder comunicar-nos amb altres persones per llunyanes que estiguin. Un d'aquests "invents", que cada dia sentim el seu nom un grapat de vegades, és la internet.

Nosaltres mateixos hem experimentat els avanços en el camp de la informàtica, i aquesta revista que teniu a les mans està parida dins ordinadors personals, alguns articles ja ens arriben via internet, és més, aquesta editorial ha viatjat per internet abans d'arribar al seu destí on el llegiu. Possiblement si no fos dels avanços tecnològics, la revista Fent Carrerany ja hauria desaparegut, o no hauria aparegut.

Tan sols fa dotze anys que va néixer aquesta revista i ja ha esquinçat un grapat d'ordinadors, de programes, etc. Al principi se maquetava amb talls d'estidores i pots de cola i actualment dins els budells d'un PC.

Amb aquests avanços tecnològics, hem de preveure el futur d'una manera diferent de com l'havíem previst. Fent Carrerany si vol seguir viva, s'ha d'anar actualitzant dia a dia en les mesures de les seves possibilitats, s'ha de servir de les noves tecnologies i ha d'estar atenta als avanços...

I perquè vosaltres també hi pogueu participar desitjam i esperam que ben prest us puguem donar una adreça electrònica a la qual hi pogueu dirigir els vostres escrits o imatges.

I que el canvi de segle ens trobi forts de salut i parlant en català.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzà
Joan Gelabert Mas
Margalida Mas Vicens
Miquel Morey Mas
Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Jaume Mestre Llompart, Joana Gelabert Mas, Antoni Gelabert Mas, Miquel Rosselló Quetglas, Pere Sampol i Mas, Joves de Mallorca per la Llengua, Lluc Matas, Jeroni Bergas Ferriol i alumnes d'informàtica del CPA Monjo.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
Fax: 971-525585
Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Gràfiques SIBA
Santa Margalida

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

Nº DEPÓSIT LEGAL: PM-457/1986

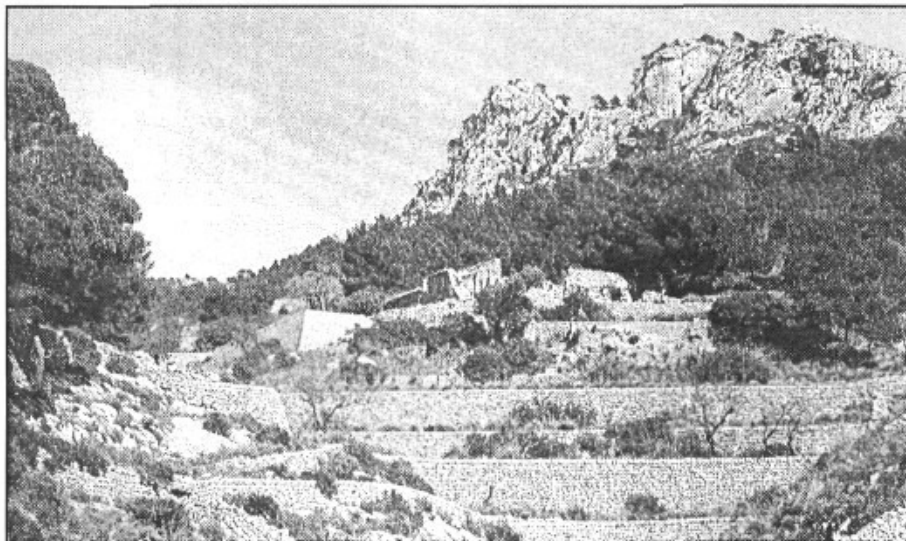

EXCURSIÓ A LA TRAPA.

Seguint amb l'intenció de tornar a relançar les excursions de FENT CARRERANY, el proper diumenge 26 d'Abril, després de Pàsqua, anirem d'excursió a La Trapa.

L'hora de partida serà a les 8,30 hores des de la Plaça des Pou. L'excursió és d'una gran bellesa i d'itinerari fàcil, molt apte i a més recomanable per gent de totes les edats.

Partirem amb cotxes fins a Sant Elm, on els deixarem i després de berenar començarem la marxa cap a La Trapa.

Vista de les cases i marjades de La trapa

Després de la restauració feta en els darrers anys de les marjades, cases, etc... segurament diferirà una mica de La Trapa que verem a l'excursió de l'any 1989, dia en que varem esser 32 els que participarem a l'excursió.

La imatge de sa Dragonera vista des de les marjades de La Trapa és vertaderament inigualable. La Trapa forma part de la Serra de Tramuntana, la finca té una extensió de 104 quarterades i les cases es troben a una alçada de 270 metres i estan protegides del vent per la forma de la vall i els penyals que l'envolten. A l'edifici principal hi estava el monestir dels monjos "trapenses". A partir de 1853, el mateix edifici va funcionar com a possessió i destinat a l'activitat agrícola. Encara es poden veure restes de la presó, del taller dels monjos, un forn i la base i l'inici dels arcs de la bòveda de la capella.

Un dels elements més destacables de La Trapa és el sistema de marjes per a recollir el màxim d'aigua possible en una zona de poca pluviositat. Una complicada xarxa de galeries o mines, completada amb pous de comunicació i altres canalitzacions recorre subterràneament els marges.

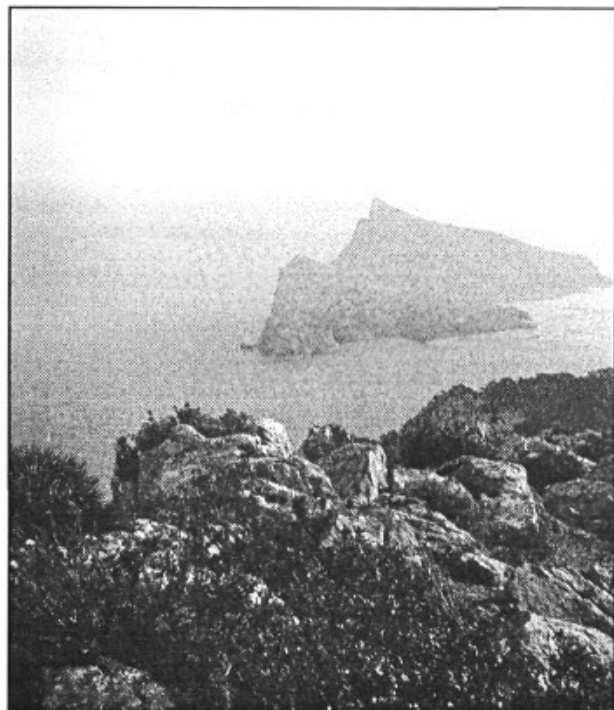
Sa Dragonera vista des de les cases de La trapa

Excursió a s'Atalaia d'Alcudia i Sa Peña Roja

A l'excursió que realitzarem el passat dia 15 de març a s'Atalaia d'Alcudia i la Peña Roja varem esser una dotzena de participants. El recorregut va esser a l'enrevés de com havíem previst ja que primer anàrem a s'Atalaia. Després d'una estona de caminar per un camí quasi perfectament marcat, i abans de pujar les parets de s'Atalaia omplirem la panxa. Una vegada a alt ens assegurarem al voltant del vèrtex geodèsic i contemplarem les dues badies, la de Pollença i la d'Alcudia; s'Albufera, el Mal Pas, la península de Formentor i uns excursionistes que anaven al Coll Baix.

Després anàrem cap a la Peña Roja i varem haver de tornar una tram enrrera per agafar el camí estret i entre càrritxs, troços de barana de fusta i roques que hi duu. Les vistes seguien essent impressionants sobre la badia de Pollensa fins que arribarem a l'ansiat forat dins la roca que serveix de preàmbul per veure es Cap de Pinar. Férem una estona i degut a l'arribada d'altres excursionistes i al poc lloc que hi havia cercàrem un raser un poc lluny on dinàrem.

Poc després de les tres de l'horabaixa baixàrem cap a l'Ermita de la Victòria i una vegada allà ferem una estona al restaurant, fent un cafetet i un gelat, ja preparant la propera excursió a La Trapa, on esperam esser un quants més. Allà ens veim.

ELS MALNOMS: UN MÓN QUE NO ES POT DEIXAR PERDRE

Aquest passat mes de març em feren un d'aquests regals que s'acaben agraint de manera sincera. M'obsequiaren amb el llibre d' **Andreu Ramis Puig-Gros: Malnoms a Llorito. Segles XIV-XX**. La seva lectura em va proporcionar moments ben interessants i divertits, alhora que lamentava que a Maria no se n'hagi fet cap de semblant.

Els malnoms, o àlies, són un dels recursos més antics per anomenar la gent. En la seva formació hi intervenen no només factors significatius, sinó també l'humor, la inventiva i la limitada de la gent que és capaç de trobar un motiu prou recurrent per parlar d'algú sense citar-lo pel seu nom "oficial". Aquests malnoms, avui en dia amb un sistema de producció força diferent de l'habitual, són un veritable document cultural amb implicacions amb la història de la llengua, amb esdeveniments socials, polítics, amb moviments de població, etc.

Un estudiós de la llengua, rastrejant en documents antics (capbreus, estims, cadastres, amillaments, etc) es pot trobar amb vertaderes joies pel que fa als malnoms (recordau les excel·lents aportacions de Bartomeu Pastor al seu estudi sobre els carrers del poble i la relació del habitants, alguns dels quals apareixien "batejats" amb àlies ben originals); però el mateix es podria dir d'un historiadore (quants malnoms no fan referència a immigrants, a emigrants retornats, etc), i d'altra gent interessada en algun aspecte del nostre passat.

Al contrari del que molta gent creu, hi ha malnoms que es repeteixen a pràcticament totes les localitats de Mallorca. Per exemple aquells malnoms que solen fer referència a algun aspecte físic, de caràcter, o de vivència i que com és lògic no són exclusius de cap població: **petit, menut, magre, curt, viudo**, etc. Però els més usuals són aquells que designen: noms de lloc (**de son Cloquis, de son Mas, etc**), noms de persona (**Benet, Miquelet, Niell, Perico, etc**) o noms d'oficis (**Escolà, Ferrer, Forner, Manescal, Sabater, etc**).

Aquests malnoms, que apareixen documentats ja des del segle XIII, apareixen profusament citats en el segle XVI, XVII, XVIII i XIX, produint-se una forta davallada en el segle XX, on apareix més la referència oficial del nom de pila, més els dos llinatges. Són molt escasses les persones o famílies dels pobles mallorquins que encara avui no siguin conegudes amb algun àlies o malnom consensuat per la seva comunitat. Aquest "bateig" extra-oficial no sempre ha estat acceptat per l'individu o individus així anomenats, sobretot quan el motiu és considerat de mal gust o ofensiu. En el llibre de n'Andreu Ramis es fa referència a la publicació, l'any 1861, d'un estudi de malnoms, que acabà amb una querella als autors, els quals preveient el que podia passar ja encetaven el llibre demanant

excuses de la manera següent:

*"No els ho diríem
si no els ho diguessin.
Però greu ens sabia
Si s'hi enfadessin".*

Pensau que pot passar amb apel·latius com **Boc, Camaiot, Colcurt, Collonera, de son Cul enrera, etc.**, malnoms lloritans. La seva no acceptació fa força difícil la publicació de qualsevol treball que es pretengui rigorós. Però n'Andreu Ramis se n'ha sortit prou bé i apareixen al llibre ben explicitats.

De *Malnoms a Llorito* es podrien destacar moltes coses bones: el rigor de l'estudi, l'exhaustivitat, la cura de l'edició, la profusió de fotografies que l'acompanyen, etc, però hi ha hagut un aspecte que m'ha cridat molt l'atenció i és el que voldria ressaltar: la coincidència de molts d'aquests malnoms amb malnoms que encara són vius al nostre poble.

Així he trobat els següents:

Bal let, Barraca, de sa Barrera, Beato, Beata, Benet, Bielet, Bieló, Blanc, Blanca, Boiret, Bon-Jesús, Camaiot, Carter, Cartera, Cases Noves, Colomet, Costa, Cotó, Cuquet, Cuqueta, Curt, Escolà, de sa Farinera, Ferrer, Ferrera, Ferreret, Ferrereta, Ferrerico, Ferrerica, Ferriol, Fogueró, des Forn, Frare, Gatet, de son Gili, Gorilla, Guillemet, Jaumet, Jaumeta, Jordà, Margoi, de son Mas, Mates, Menut, Miquelet, des Molí, Moliner, Molinera, Morro, Nadala, Niell, Niella, Pereta, Pinsà, Pixedis, Poll, Pollet, des Pujol, des Racó, Rafelino, Ros, Rossa, Rosset, Sabater, Sabatera, Senyora, Senyoret, Solleric, Sollerica i Vermell.

Tal i com apareix a la contraportada del llibre *Lloritò "darrera cada nom propi, sigui malnom o sigui topònim, hi ha un fragment de vida fet paraula, una petita peça de l'engranatge, de l'esdevenir de la pròpia comunitat"*

Com podeu observar són moltes les coincidències que es poden trobar entre els malnoms usats a tots dos pobles i un estudi rigorós segur que encara en permetria trobar d'altres que ara mateix no em vénen a las memòria.

A veure idò, si algú s'anima i envesteix aquesta feina. Pensau que som al final d'una etapa, que tal i com deia abans, coincideix amb una pèrdua prou significativa dels motius que fins ara s'han utilitzat per posar aquests àlies. Entre les noves generacions comencen a abundar sobrenoms estrangers: artistes, futbolistes, cantants, etc. Si no els recollim ara, que encara hi som a temps, perdrem una part important del nostre patrimoni lèxicocultural.

Qui s'anima a fer-lo?

Joan Gelabert i Mas

XXIena MOSTRA DE LA CANÇÓ DELS GRUPS D'ESPLAI DE MALLORCA

Els nins i nines del Grup d'Esplai "ES REBROT" de Maria, participaren el passat dissabte dia 21 de març en la 21ena edició de la Mostra de la Cançó dels Grups d'Esplai de Mallorca. En aquesta ocasió la cita va ser al Pavelló Cobert del Poliesportiu d'Andratx.

Ben dematí partiren amb un autocar cap a Andratx, on tenien cita amb una quinzena de grups més. El matí el dedicaren a jocs i altres activitats i després de dinar va ser el torn de la mostra de la cançó, que cada any es divideix en dues jornades, perquè sinó es faria excessivament llarg.

Els nostres representants que podeu veure a les fotografies que acompanyen aquestes línies anaven disfressats de marcians: de color verd i amb unes antenes ben disposades per a l'ocasió, ja que enguany la mostra feia referència a coses de l'espai.

Sense ser uns experts en qüestions musicals hem de reconèixer que la seva cançó va ser d'allò milloret que vàrem sentir aquell capvespre, encara que l'objectiu final fos el de passar un dia junts i agradablement.

Ara ens han informat que el proper dissabte dia 4 d'abril tenen una cita al Parc de la Mar de Ciutat on tots els grups d'Esplai de Mallorca celebraran el 25è Aniversari del GDEM.

EXCURSIONS A L'AEROPORT DE SON SANT JOAN, CASTELL DE BELLVER I MARINELAND

Els petits, davant l'aeroport

La setmana passada, i per torns ja que a tots junts no ens podien atendre, els alumnes del Col·legi Públic A. Monjo, visitaren l'aeroport de Son Sant Joan.

El dimarts, dia 24 de març, hi anaren els alumnes de primer, segon i tercer, els quals acabada la visita, es desplaçaren al parc del Castell de Bellver on dinaren i s'hi esplaiaren.

El dijous, dia 26 de març, tocà al torn als de quart, cinquè i sisè, retent una visita a Marineland.

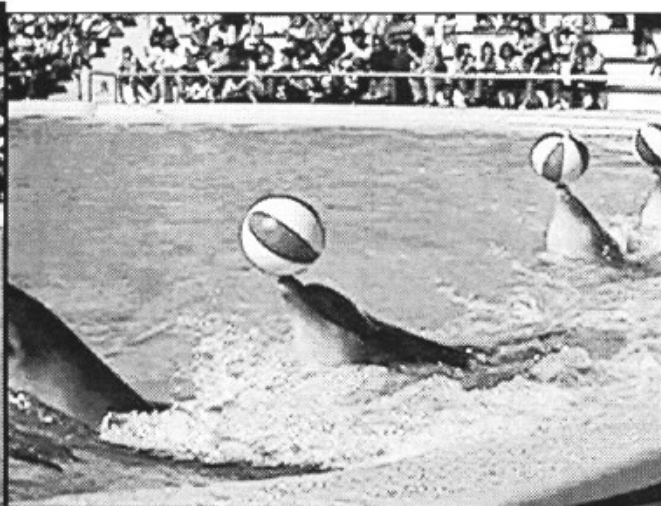
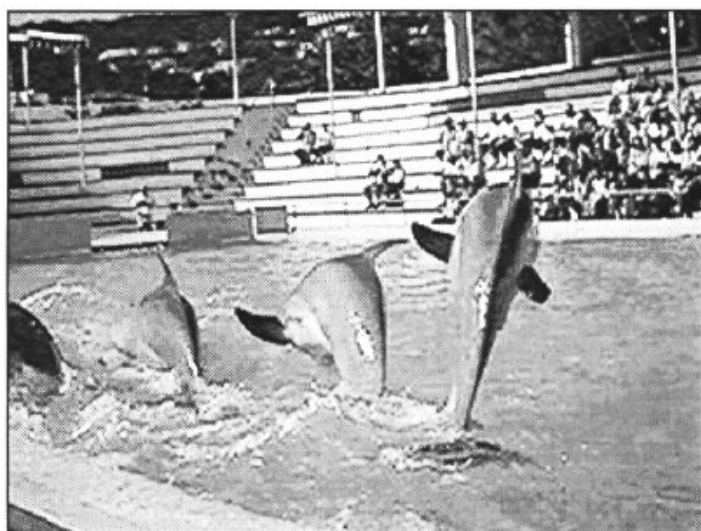
*Un grapat d'alumnes davant el castell de Bellver**Facturant els equipatges i treient les targes d'embarcament*

El recorregut dins l'aeroport fou el mateix pels dos grups: es feu de manera com si fossin viatjants i anant, d'una manera pràctica per totes les dependències necessàries per a prendre l'avió i, en haver acabat el viatge, recollir les maletes i cap a casa.

Els alumnes foren obsequiats amb un avió per muntar, un quadernet, una regla-calendari, etc.

En les fotografies podeu veure diferents moments de les visites.

En aquesta pàgina hi teniu diferents moments de l'espectacular actuació dels lleons marins i dels dofins

SA XERRADETA AMB...

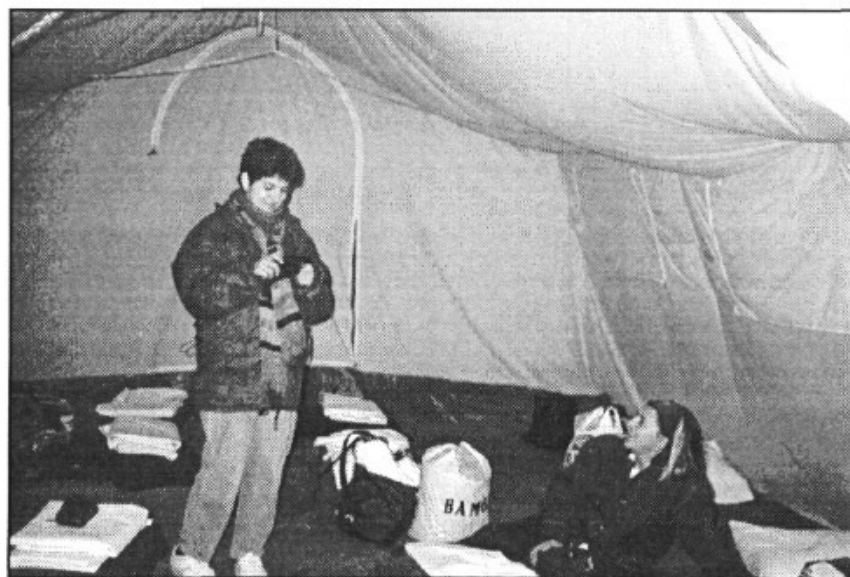
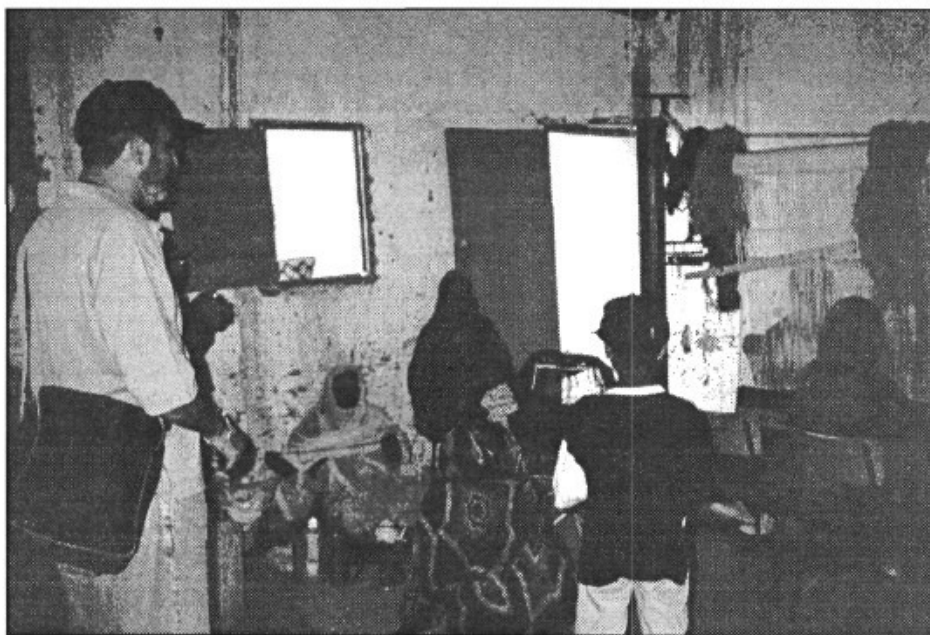
NA MARGALIDA AULET I NA MARIA FERRIOL

Ja fa temps que teníem pendent una xerradeta amb na Margalida Aulet i na Maria Ferriol, que el passat mes de novembre anaren a fer un viatge un poc especial: anaren al Sahara, al ple desert, amb la intenció de veure amb els propis ulls i veure i viure de prop l'experiència del poble saharauí.

El viatge estava organitzat per l'Associació Amics del Poble Saharauí en col·laboració amb el Fons Mallorquí de Solidaritat amb el propòsit d'anar a veure els campaments de refugiats abans que comencin els preparatius finals per la realització del referèndum que s'ha de celebrar el proper mes de desembre. Hi anaren persones provinents d'àmbits molt diferents: polítics, membres d'Organitzacions no Governamentals, famílies que l'estiu passat havien acollit algun nin saharauí a casa seva (dels municipis de Calvià, Marratxí i Santa Margalida), per conèixer les famílies d'allà i tornar a veure els nins. En total hi anaren 216 persones, amb representació de totes les Illes.

Pr: Com va ser el desplaçament des de Palma fins al Sahara?

Res: Un poc accidentat. Per anar allà s'ha de volar forçosament amb les línies aèries Algerianes; per començar, ens feren esperar dues hores dins l'avió abans de sortir. Arribarem a un aeroport militar, que està molt prop dels campaments, ja en ple desert. L'ambient de l'aeroport era depriment, en el control d'equipatges la policia va requisar tot el que va voler; afortunadament no es varen quedar amb res de valor, com càmeres fotogràfiques o de vídeo, però sí que

s'apropriaren de les ensaïmades, botelles i altres cosetes de menjar. A fora ja ens esperava la gent del Front Polisari, amb tractors i camions per traslladar-nos als campaments; s'ha de dir que els autocars eren com aquells de l'Amo en Xeremia quan va començar o pitjors, sense cap vidre ni un i a les quatre de la matinada, en ple desert, hi fa realment fred. Finalment arribarem al centre d'acollida, anomenat Rabouni, que és allà on hi ha les representacions diplomàtiques, on es reuneixen el president i els ministres; hi havia unes tendes de campanya grosses, d'unes vint places cada una i ens acomodarem allà per dormir. Quan ens vam aixecar

(aproximadament d'un metre quadrat!)

ens començarem a donar compte del que significa estar al desert: ens torbàvem a una extensió immensa on no hi havia res més que arena, tres tamarells, unes tendes...i nosaltres.

Pr: Quin va ser el vostre tracte amb els saharauis?

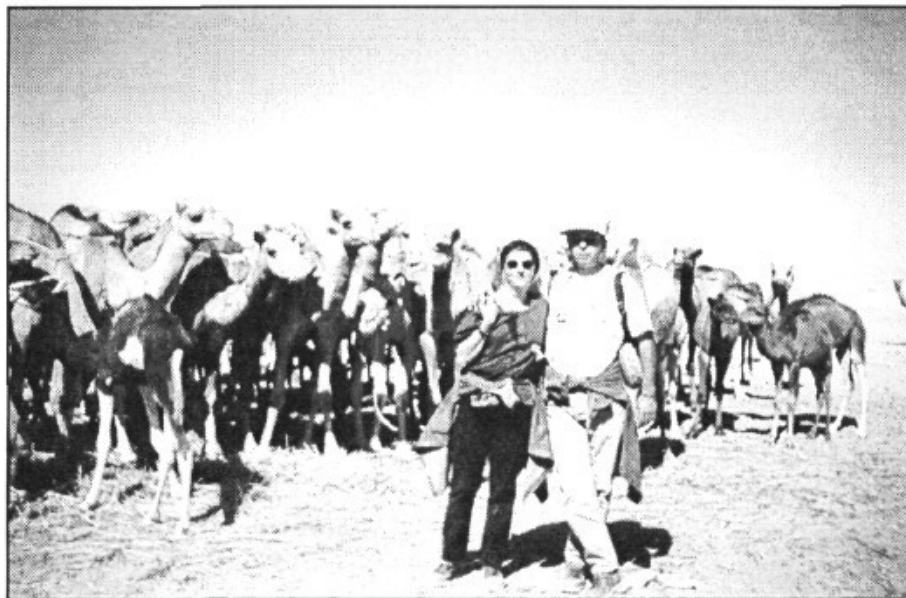
Pr: Ens podeu fer una descripció de com és el país i com està organitzat?

Res: El país està dividit en quatre províncies, per dir-ho d'alguna forma: els nuclis de població estan molt lluny un de l'altre i ho estan intencionadament, per no tenir la gent massa agrupada; penseu que si hi ha una epidèmia és més fàcil de controlar si es pot aïllar una província per minimitzar els perills de contagi. Per exemple no vàrem poder anar a el Ayun perquè en aquells moments hi havia un brot de còlera i ens vam repartir entre les tres províncies restants.

A cada província la distribució de les edificacions és

Res: Ens varen acollir molt bé. Són gent que comparteix el poc que té amb tota la naturalitat del món. El seu idioma propi és el hasania, però la seva segona llengua, per a molts, és l'espanyol,; no varem tenir problemes de comunicació; quan hi ha voluntat d'enteniment les diferències de llengua sempre es superen. Nosaltres estàvem repartits entre les diferents famílies i notàvem que ens donaven el millor del que tenien. Són gent que viuen amb un fort sentit de la provisionalitat, estan esperant tornar a casa seva. Tenen l'esperança posada en el referèndum que han de fer el dia 6 del proper mes de desembre, però això és un procés

la mateixa: cada família té una tenda de campanya cedida per l'exèrcit algerià que fa trenta sis metres quadrats; al costat de la tenda hi fan una petita edificació d'un vuit metres quadrats, feta d'adob, que serveix com a de sala de reunions quan fa molta calor; també hi fan una petita cuineta i un petit bany

molt difícil d'organitzar en les seves condicions: primer necessiten fer un recompte, saben que són uns 137.000, però han de saber on són cada un i després ordenar tots els desplaçaments que facin falta perquè puguin votar tots els que tinguin dret a vot. I la part més dura: suposant que es manifestassin

majoritàriament a favor de l'autodeterminació, el govern del Marroc, estarà disposat a actuar en conseqüència?. Ells no perden la confiança ni la voluntat de lluita: és un poble amb una gran dignitat

Pr: Com poden sobreviure tant de temps en aquestes condicions?

d'atenció primària i totes tenen un hospital de referència. Com que pensen tornar al seu país ben aviat, ja estan desenvolupant algun projecte més ambiciós, com pot ser l'atenció a persones disminuïdes: han fet un centre per a disminuïts psíquics, atès per personal format a Cuba.

Pr: Com heu vist les dones saharauis, responen a l'estereotip que nosaltres ens feim d'elles a occident?

Res: En absolut: són dones valentes, alliberades, molt actives i amb idees força liberals. Se't desmunten els prejudicis quan parles amb elles. Elles són les que porten l'organització dels campaments i són molt conscients de que practiquen una política natalista

Res: El poble saharauí fa vint-i-quatre anys que viu desplaçat del seu territori; actualment sobreviuen gràcies a l'ajuda humanitària. Algunes famílies tenen com a font d'ingressos les pensions que algun del seus membres cobra de l'estat espanyol; el Sàhara va ser territori espanyol i hi ha gent que té dret a cobrar unes petites pensions.

Pr: Com tenen organitzada l'educació, les escoles per els nins i les nines? I la sanitat?

Res: Ho tenen molt ben muntat, igual com la xarxa sanitària; amb pocs recursos, però amb una bona organització i molt de voluntarisme. Des de què tenen un any i mig els nins i les nines poden anar a la guarderia, després van a l'escola primària i, al bell mig del desert, hi han construït un gran internat on hi ha tres mil estudiants del que aquí seria la ESO. Pel que fa a l'atenció sanitària, hi ha petites unitats

perquè el seu país necessita gent que el defensi. En canvi els homes semblen com més a secundaris.

Pr: Quines activitats econòmiques es desenvolupen als campaments? Quina feina fa la gent?

Res: El que nosaltres podríem qualificar d'activitat econòmica és pràcticament inexistent. Fan les activitats encaminades a la pròpia supervivència i poca cosa més; tallers de teixits i d'estores, però és que tampoc es pot fer massa més en les seves condicions, estan al desert, no tenen matèries primeres, i es necessita molta d'activitat només per sobreviure.

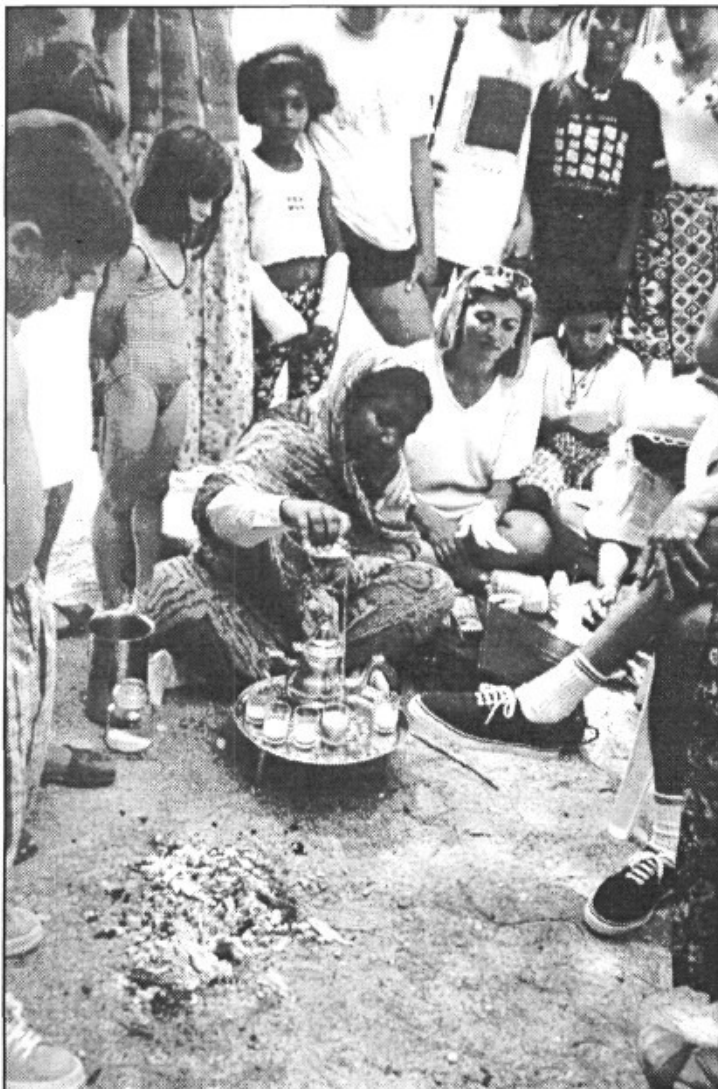
Pr: Es tornarà a repetir l'experiència de dur nins saharauis a passar les vacances d'estiu a Mallorca?.

Res: Per aquest any serà complicat, perquè el Front Polisari té molts de problemes amb l'organització del referèndum, però és una experiència molt positiva per aquells nins. L'estiu passat en vengueren trenta dos i

En les diferents fotografies que acompanyen la xerradeta hi podeu conèixer na Maria, en Guillem i na Margalida. Els que no coneixem són els saharauis. Hi podeu veure un grapat de soldats, uns camells, l'interior d'una tenda, un grup de nins, servint el te, etc.

actualment n'hi ha deu que estan a pobles del Raiguer i estudien als Instituts d'Inca o de Sa Pobla; es tracta d'estudiants molt capacitats, que tenen molt bones notes i han vingut a aquí amb la intenció de completar-hi la seva formació. Fa uns anys que molts de saharauis anaven a estudiar a Cuba, però ara la cosa està més difícil i sembla més convenient que estudiïn a Europa. Els nins i nines que surten han de reunir uns requisits: ser bons estudiants, ser fills de màrtirs, no haver sortit mai dels campaments o ser fills de membres del Front Polisari.

Pr: Quina visió tenen els saharauis dels espanyols? Ens miren amb rancúnia? Ens culpen d'alguna forma del que els està passant?

Res: Nosaltres vàrem fer aquesta pregunta al batle de Smara i ens va dir que no; que ells distingeixen molt bé entre la política que es va practicar envers d'ells durant el temps de la dictadura i la que s'està practicant ara; pensa que ara ens estem portant humanitàriament amb ells i això és el que importa.

Joana Gelabert i Margalida Mas

BULLIT DE NOTÍCIES

MADÒ MARGALIDA FONT COMPLEIX 102 ANYS

El passat dia 16 de març, madò Margalida Font va complir els 102 anys. El dia abans, aprofitant que era diumenge, tots els parents, veïnats i coneguts anaren a donar-li els molts d'anys i a brufar-la. Molts d'anys Madò Margalida i que en pogueu fer molts més.

UNA ENGRONSADORA NOVA A LA PLAÇA DEL MERCAT.

Una nova atracció per als més menuts han instal·lat a la Plaça del Mercat. Una engronsadora amb una pasarel·la de fusta. Aquesta zona verda a l'interior del poble, de cada dia està més animada. Aprofitant el sol d'aquests dies primaverals, una gran quantitat d'al·lots se concentra en aquesta plaça, on juguen, xerren, passen, etc. Val la pena mantenir viu aquest indret i dotar-lo de les necessitats més urgents, com per exemple un abeurador.

CANVI DE DATES DEL CERTAMEN DE FOTOGRAFIA

Cada any, i ja en fa 10, en tocar aquestes dates, era norma de la nostra Associació i una tradició al poble, el certamen de fotografia. Enguany no és que no el volguem organitzar, però hem pensat fer un canvi de temporada. Per motius de calendari dins el programa anual de l'Associació Fent Carrerany, hem canviat les dates del concurs de fotografia i tenim previst convocar-lo per mitjans del mes d'octubre.

Aquest primer trimestre l'hem dedicat a la literatura, recitals de poesia i presentació de llibres, i a finals d'any serà el torn de la fotografia i ja podem avançar que un dels premis del certamen serà per alguna fotografia relacionada amb la fira o les festes. Ja ho sabeu, prepareu les màquines i vos mantindrem informats.

LA PENYA BARCELONISTA DE MARIA SERÀ INAUGURADA OFICIALMENT EL MES DE MAIG.

Si fa uns mesos vos vàrem informar que la Penya Barcelonista de Maria seria inaugurada al llarg del mes d'abril, més concretament el dia 18, ara des de la Penya ens han comunicat que si no hi ha res de nou la inauguració serà a finals de maig, el dia 23 o el dia 30

de maig. Un dels motius del canvi de dates, és que en plena competició, els professionals de la pilota ho tenen molt difícil poder adquirir compromisos que no sia trepitjar els terrenys de joc. Un dels VIPS que visitaran Maria per tal motiu, serà en Jose Mari Bakero, una de les persones més estimades per l'afició culé. En representació de la junta directiva vindrà en Nicolau Casaus.

Ja ho sabeu, a finals de maig, inauguració de la Penya del Barça, hi haurà sopar, edició d'una revista i un grapat d'actes, vos mantindrem informats.

LECTURES POÈTIQUES AL BARE ES PINZELL DE CIUTAT.

El Centre Cultural Capaltard ha organitzat una sèrie de lectures poètiques per a aquesta primavera. El lloc és al Cafè-Bar Es Pinzell de Ciutat, carrer de les Caputxines, 13, darrera La Rambla. Al llarg del mes d'abril podreu assitir a les de na Joanabel Bestard i Jaume Caldentey el dia 2. El dia 16 d'abril els deïdors seran Antònia Serrano i Bernat Oliver i el dia 30 n'Àngels Cardona i n'Antoni Fuster.

El mes de maig hi haurà el dia 7 na Catalina Mª Sala i en Pere Perelló i per acabar el dia 21 na Iolanda Marroig i n'Antoni Gomis.

Totes aquestes lectures començaran a les 20'30, no quedareu decebuts.

TROBADA D'AGRUPACIONS LOCALS DEL PSOE A MARIA.

Diumenge dia 29 de març Maria va ésser el punt de trobada de les agrupacions locals del PSOE. Més de 200 persones es congregaren a la Plaça de l'Església, entre elles tots el cappare del PSOE illenc:

BULLIT DE NOTÍCIES

Francesc Antich, Andreu Crespi, Damià Ferrà-Pons, Francesc Triay, Antoni Garcies, Joan March, etc. Aquesta reunió, no sabem si era de feina, però sí que sabem que entre tots buidaren un bon calderó d'arròs sec. I és que les eleccions s'acosten i tots els partits ja comencen a encalentir motors.

ELS INDEPENDENTS DE MARIA I EL PSM ANIRAN JUNTS A LES ELECCIONS.

Uns altres que també comencen a preparar-se de cara a les properes eleccions són el Independents de Maria. Hem sabut que han arribat a un acord amb el PSM per anar junts a les eleccions locals de Maria. A hores d'ara poca cosa més sabem, només que prest faran públic l'acord.

A SINEU SÍ QUE FAN COMPLIR LA NORMATIVA EN MATÈRIA URBANÍSTICA

Des de sempre hem vengut defensant la idea que a Maria cal una actuació molt més ferma en matèria urbanística. És tot el poble qui en resulta perjudicat. Econòmicament i estèticament es deixen passar els anys i la situació esdevé de cada vegada més mala d'arreglar. Sembla que a Sineu ho tenen més clar i no posen tantes excuses com a Maria. El diari es feia ressò, a finals del mes de març, d'un enderrocament d'una vivenda il·legal. I no és que puguin presumir de tenir molt més mitjans de control. Només són ganes de voler aplicar la llei. Res més.

FONS MALLORQUÍ DE SOLIDARITAT I COOPERACIÓ

Hem rebut una comunicació d'aquesta associació mallorquina que està duent a terme una intensa campanya d'ajuda al Sàhara. Ara mateix han començat una campanya de recollida de llaunes de tonyina i sardina que es durà a terme els mesos de març i abril. Si voleu fer les vostres aportacions les podeu dur a l'ajuntament del poble des d'on ells les passaran a recollir per fer-les arribar als camps de refugiats. Pensau que una petita aportació nostre es converteix en una gran ajuda per a la gent d'aquest poble que ara mateix està vivint el final del procés que acabarà amb el referèndum sobre la seva independència. Siguem solidaris!

ALTERNATIVA PER MALLORCA DEMANA AJUDA I COL-LABORACIÓ

Ja hem parlat altres cops de la iniciativa de crear l'Alternativa per Mallorca, amb la idea d'agrupar totes les opcions nacionalistes i independentistes il·lenques. Ara ens demanen que us facem arribar la necessitat que tenen d'ampliar i consolidar la militància per tal de tirar endavant amb totes les idees i propostes que duen entre mans.

Si voleu contactar amb ells, ho podeu fer a :

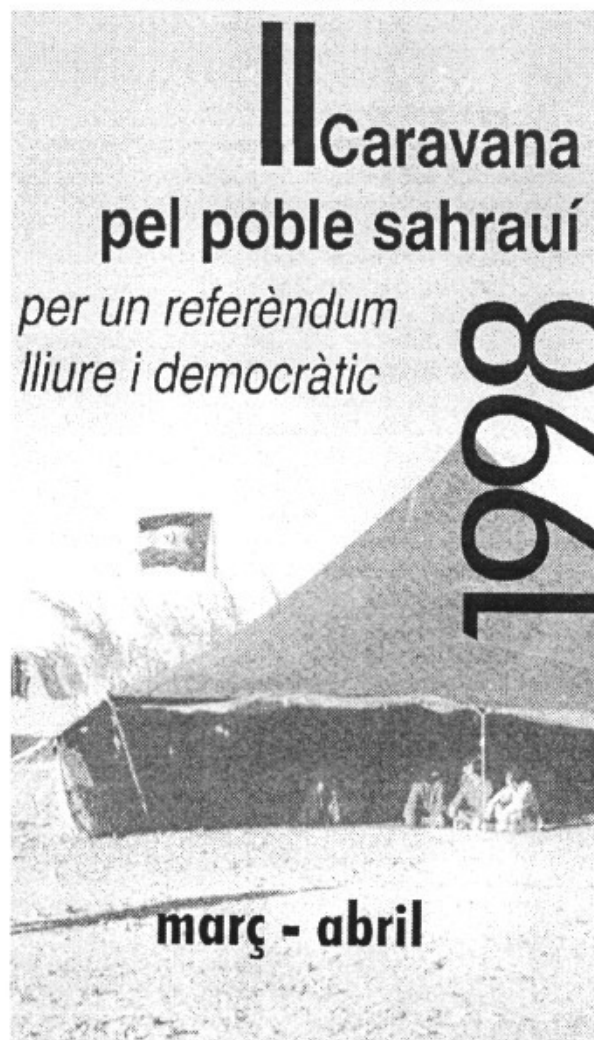
Alternativa per Mallorca

Apartat de correus 895

07080-Ciutat de Mallorca

alternativa@hotmail.com

<http://alternativa.home.ml.org>

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

En Miquel Garau Vadell que morí el passat dia 3 de març a l'edat de 42 anys. Viví al carrer Costa i Llobera, número 15.

Madò Catalina Amengual Ferriol que morí el passat dia 4 de març a l'edat de 84 anys. Viví al carrer Nou, número 40.

Madò Miquela Quetglas Sunyer que morí el passat dia 6 de març a l'edat de 79 anys. Viví al carrer Antoni Monjo, número, 17.

En Jaume Moranta Cladera que morí el passat dia 13 de març a l'edat de 43 anys. Viví al carrer Major, número 43.

Que descansin en pau.

BENVINGUTS:

En Joan Quetglas Font que va néixer el passat dia 25 de febrer. Els seus pares són en Joan Quetglas Bergas i na Catalina Font Alomar.

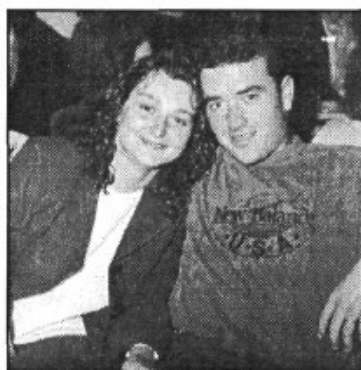
Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

En Gabriel Bergas Ferriol i na Laura Femenias Montcades es casaren el passat dia 14 de febrer a l'església parroquial de Santa Margalida.

En Guillem Cladera Castelló i na Margalida Pira Ferriol celebraren les seves noces de Plata, el passat dia 22 de març.

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	525002
FAX	525194
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax)	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
LOCAL TERCERA EDAT.....	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	880077
BOMBERS	085
HOSPITAL MANACOR Informació	847000
Urgències	847060
Cita Prèvia	847100
AMBULATORI D'INCA	502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA	061
SON DURETA (Centraleta)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIÓ TRIBUTS CAIB (Inca)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18 a 20 hores.

Dimecres: de 17 a 20 hores.

Dissabtes: de 10 a 13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 7'30 i 15 hores.

Sortides Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU: Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al **855043**

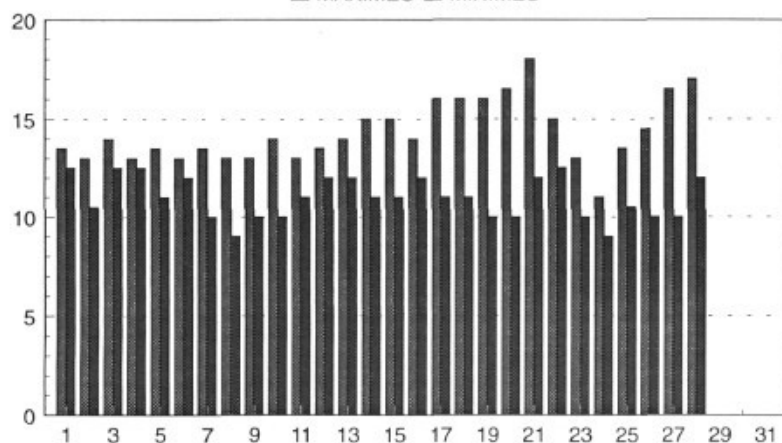
- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al **520292**

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al **236624**

El temps MES DE FEBRER

■ MAXIMES ■ MINIMES

PLUVIOMETRIA

Dia 3 15 l.

Dia 5 7 l.

Dia 24 11 l.

TOTAL: 33 LITRES

Temperatura Màxima

18 °C (Dia 21)

Temperatura Mínima

9 °C (Dia 24)

Temperatura Mitjana

12'6 °C

Mitjana Màximes

14'3 °C

Mitjana Mínimes

11 °C

De Viatge, amb *Viatges Martel*

Viatges Martel sortejarà un viatge per a dues persones, entre totes les fotografies recents de viatges publicades a Fent Carrerany al llarg del 1997.

2.- N'Antònia Maria Sureda Colombram, el passat estiu davant una església blanca eivissenca

ADÉU, AMIC

El rumor m'arribà encara a l'escola i, encara que sense confirmar, el cor em batejà amb força. Partí amb l'esperança que fos una equivocació, un error, un maleït error, i que tot quedàs amb el simple rumor. Passant per davant ca teva hi vaig veure els teus fills jugant: vaig continuar amb l'esperança i no vaig dir res a casa.

Però, ai! El rumor es confirma, en Miquel és mort. Això ens atabala, ens corprén, l'emoció ens surt de dins, les llàgrimes apareixen. Com pot ser? No m'ho puc creure!

S'acosta la nit amb intents d'estar prop teu, de na Catalina, de compartir el seu immensurable dolor. No és possible però demà serem amb tu.

Al bell cementiri de Santa Margalida, vaig poder comprovar com t'havia deixat la mort, o tristesa! L'emocionada abraçada amb na Catalina feu que les paraules sobrassin i et vaig plorar llargament. No m'hagués perdonat el no ésser allà en aquests moments, amic. No m'ho podia imaginar! Però fou massa ver.

Però del que te volia parlar, Miquel, és de la nostra amistat. I precisament per això, per la confiança que ens teníem, ara que no ens podem veure, en vull fer un repàs.

De sempre em cridà l'atenció l'alegria del teu semblant que es traspassava als que t'envoltaven. El teu dolç parlar llucmajorer (sempre m'han agradat els parlars diferents) feien les nostres converses com si fossin de coloraines.

La comunió dels nostres respectius fills feu que els llaços es reforçassin i que les preocupacions compartides es convertissin quasi en un passatemps. O no? L'estada a Lluc, les preparacions de les paelles, seleccionar i preparar les lectures, cercar el lloc on fer el refresc, decidir-nos per fer una cosa diferent, i tantes altres coses que visquérem junts, ens acostaren de manera sensible. Pens que visquérem el vertader sentit de la comunió.

Un bell record compartit és el concert, al qual coincidírem casualment, d'en Lluís Llach al Claustre de Sant Domingo de Pollença, l'estiu passat. Allà també hi era Pere Oliver, el nostre rector. I supòs que al concert feia referència en la teva despedida a l'església, citant una cançó d'en Llach. La seva poesia té moltes referències a la vida, a l'amor i a la mort i estic segur que escoltant-la d'aquí en envant el teu record hi serà present.

Coneixedor del meu interès pels temes informàtics vaig ser moltes vegades receptor de les teves consultes exposant-me els teus dubtes sobre el tema. Sempre ha estat un plaer per a mi intentar resoldre'ls..

Però això no acaba aquí. La teva vida sí. Però no la vida. Tu continues viu dins els teus, els teus fills tenen una responsabilitat més a part dels seus estudis: continuar la teva tasca, seguir vivint i arribar ben lluny. Esper que en les meves paraules na Catalina i els teus fills no hi trobin més dolor, sinó consol. Prou grossa és la vostra ferida i immens el vostre dolor.

Adéu, amic.

BERNAT QUETGLAS, ES PADRÍ DES PLA, GUANYADOR DE LA DIADA DE LA GLOSA, ORGANITZADA PER L'AJUNTAMENT DE PALMA

Ens addebentàrem a mitjan setmana passada. Una telefonada ens comunicava que el guanyador del concurs de gloses que enguany ha organitzat l'Ajuntament de Palma era el nostre veï, Bernat Quetglas.

Així el passat divendres i durant el transcurs d'un dinar que es feu a Palma rebé el premi.

En la imatge que hem hagut de treure del diari de Balears, el podem veure envoltat per la regidora d'Acció Social de Palma, Carme Sagrado; el nostre bon amic, autor de Ses Nostres Dites Il·lustrades, Josep Lluís Fuster; Antònia Serrano, vicepresidenta de l'Associació Amics de la Glosa, i directora de la revista Miramar de Valldemossa; Maria Teresa Rattier, presidenta de l'Associació Democràtica de Pensionistes i el glosador Pere Gil.

El títol de la glosa guanyadora és Adéu a Mallorca.

Des d'aquestes pàgines li volem donar l'enhorabona i esperam al proper número de la revista poder-la publicar.

PASSANT L'ESTONA AMB.....EN JOAN BARRIL

Poques vegades el títol d'aquesta modesta col·laboració està tan ajustat a la realitat com en aquesta ocasió. Amb en Joan Barril passar l'estona és tota una experiència inoblidable. Estàvem citats en un dels santuaris de la cuina de qualitat i de mercat de Barcelona: El Passadís d'En Pep, a la plaça Palau. Si una estona amb una agradable companyia, està "acompanyada" d'un deliciós suplement alimentari, com deia un "bon vivant" amic, la situació pot semblar-se al que deu ser la felicitat amb majúscules.

He de dir que les vegades que hem necessitat en Joan Barril per donar volada intel·lectual i humana a un acte acadèmicocultural, sempre l'hem trobat amb la millor de les disposicions, aportant idees interessants que arrodoneixen l'acte i a la vegada amb la seva dicció i comentaris aconseguim que ens quedem amb les ganes d'allargar l'acte oblidant que tot ha de tenir un final.

No hi havia millor manera de començar l'estona que obrint una ampolla de xampany Pomery, senzillament suprem, i de seguida entrar a sac en les declaracions de l'Anson; fixau-vos no he escrit Sr. Ell com a persona molt ben informada va exposar els motius, que, segons ell, volia dir el que la premsa sabia, els motius del perquè feia pública la conspiració. Una persona que ha passat a segon o tercer nivell després d'haver estat anys i anys al primer pla de l'actualitat, i que quan li arriben els premis de vellesa no l'acompanyen més que quatre representants del gran món políticocultural. I que a més a més els del govern que mana ara, i que està molt a prop de les seves idees dretanes que sempre ha defensat, no li ofereix cap càrrec ni prebenda ni reconeixement d'envergadura. Vist això ell treu el verí acumulat i es venja fent públiques les vergonyoses activitats d'un grupúscul, que per a mi mereix el qualificatiu de banda. Tot això no és més que misèria humana, que és la misèria més miserable.

Però tota vegada encetat el tema passam a la novel·la guanyadora del Ramon Llull. Diu que no és gens autobiogràfica, però la veritat que jo no m'ho acab de creure. Ell, com tots els que ja tenim cabells blancs, hem passat per la crisi dels 40, tots hem fet el que ell en diu la "Parada obligatòria", i per tant en aquest sentit algun aspecte de la novel·la és autobiogràfica, sinó amb els detalls personals, sí en la vivència de l'experiència d'haver passat aquesta edat.

En la novel·la el personatge després de l'accident és ingressat en un hospital, i la veritat que ens deixa bé, serà perquè en coneix les interioritats, i sap de la duresa del dia a dia, i del cor fort que massa vegades hem de fer per no claudicar davant tant de dolor i desgràcia. També és veritat

que a vegades la relació amb el malalt està massa tecnificada i oblidam que el que tenim davant és una persona i ens dirigim a ell com una malaltia, és un greu error que massa vegades patim, però és simplement una desviació percebuda, no afecta a l'essència. Ell ens contava que un amic seu tenia problemes per no tenir descendència i el metge se li dirigia com el "factor masculí", en lloc de dirigir-se a ell com a malalt amb una alteració de la fertilitat. La manera com explicava l'anècdota, el to amb què ho contava, la sornegueria amb què feia la narració, era d'un plaer literari i vivencial que feia entrar ganes que no s'acabàs l'estona.

Quan un coneix una mica més en Joan Barril, té la sensació que és un vividor, i la veritat que un no s'enganya, ell ho és i no ho nega; però un vividor que sap que el més important és viure, tenir el plaer de viure, cercar constantment el plaer de viure, però que aquest exercici de recerca constant de la felicitat, per altra banda molt digna i necessària condició humana, no impedeix que sia una persona compromesa amb la veritat, la llibertat i la solidaritat, atributs també totalment humans, massa vegades oblidats o bé emmascarats o falsament manifestats.

El llibre és ple de metàfores, com les que cada dia trobam al seu article del diari, metàfores com les que de manera senzilla, innocent i tendra demanava el carter a Pablo Neruda a la inoblidable pel lícula. L'estil literari d'en Joan Barril és ple de metàfores; metàfores que li permeten dir el que vol, molt més del que alguns voldrien, i en qualsevol cas tot el que ell vol, i a vegades sense voler.

L'estona es feia profunda, llarga, inacabable, les paraules sortien sense adonar-nos-en; notàvem que ens faltaria temps per parlar de tot el que volíem, i ho volíem parlar tot. Els plats s'anaven succeint de manera continua, plaer de déus i sensacions delicioses, aromatitzats amb vins que demostren fins a quin punt la humanitat és capaç d'aconseguir la perfecció, l'art sublim.

De la mateixa manera que els personatges Llobregat i Besós que apareixen a la novel·la, i que com sabeu són els rius del sud i nord de Barcelona, i que com diu ell són com l'abans i el després de la vida, dels 40 anys, l'estona passada amb en Joan Barril aquell dia, serà el punt d'inflexió d'un abans i un després.

*Antoni Gelabert Mas;
Barcelona, març - 98*

Racó de Poesia

MARE DE DÉU. Un favor.

Mare de Déu de Maria
vos ho deman per favor,
que doneu benedicció
i que visqui la poesia,
i que visqui sempre la lira
amb amor i comprensió,
i que no falti l'oració
dins el cor de la família,
perquè pot venir un dia
que demanem protecció,
que hi hagi més unió
per viure amb més alegria
i així la gent comprendria
l'amor del Nostre Senyor.

*El vostre amic,
Miquel Rosselló i Quetglas.
Inca 1 d'Abril de 1998.*

"PARAULA DE POESIA"

Sis figures estelars de Poesia, presentades pel President de l'Associació Cultural Fent Carrerany, don Miquel Morey i Mas. Els dibuixos són de l'eminent fill d'aquest poble: don Jaume Sabater i Garau. La lectura d'aquests poemes ha estat realitzada pels propis autors a Sa Capella Fonda de Maria de la Salut, la nit del 14 de Febrer de 1998.

Els poetes són: Iolanda Marroig, Lluç Matas, Lluís Maicas, Maite Brazales, Óscar Aguilera i Biel Florit.

Poetes de gran valia
venguéren dins el Febrer,
i tots ho feren tan bé
que la gent els aplaudia,
i donaren tanta alegria
que els esperam l'any que ve.
Sou el millor d'aquesta illa,
en Lluç ho és de Maria,
i en Florit és sineuer,
na Iolanda un clavell és,
i en Maicas que és inquer,
i na Maite com un roser,
i n'Oscar amb simpatia.
Tots han fet un bon paper,
no han cobrat cap doblar
i es sopar que varen fer
anirà per les poesies
que recitaren tan bé.

*Moltes de gràcies
Miquel Rosselló i Quetglas
Inca, 14 de Febrer de 1998.*

MALVASIA

La Malvasia prové de les illes del mar Egeu i el seu cultiu es dona a tota la conca mediterrània, encara que també es cultiva en indrets allunyats d'aquest mar, com per exemple la zona de La Rioja.

A Mallorca es conrea principalment a Valldemossa i a Banyalbufar. D'aquest últim poble, és famosa la dita de que a Banyalbufar s'hi ha d'anar per les tomàtiques, pel gerret i per la Malvasia.

El vi ontingut d'aquests ceps ja era elogiat en temps dels romans per Plini el Major; posteriorment es convertí en vi de taula dels reis de la Corona d'Aragó. L'arxiduc Lluís Salvador també fou un amant i defensor de la Malvasia, la qual també va agradar a Geroge Sand. Actualment es parla de que la família Douglas, propietaris de s'Estaca, finca on la Malvasia ha tingut un paper important sobretot en temps de l'Arxiduc, s'interessa per aquests cep (us imaginau un vi mallorquí a Hollywood?).

Les malvasies més famoses foren la de la Baronia de s'Estaca i la del senyor Umbert, de més baixa qualitat segons Lluís Ripoll. Les principals causes de la pràctica desaparició del cep foren la plaga d'oïdium de l'any 1851 i la de la fil·loxera de 1892, així com el canvi de cultiu de les vinyes pel de la tomàtiga i la patata, els quals treien un

major rendiment econòmic.

En l'actualitat, la fermentació de la Malvasia es realitza en dipòsits d'acer inoxidable a temperatura controlada; la criança posterior es duu a terme, o bé en bótes de roure vell, en les quals s'hi ha envellit rom, o bé en bótes de roure americà nou.

M'agradaria molt que la paraula Malvasia no desaparegués del nostre vocabulari, i que ben aviat en poguem trobar botelles a vinoteques.

Francesc Grimalt

LA REFORMA DE L'ESTATUT: UN ALTRE FRACÀS.

La reforma de l'Estatut d'Autonomia, que des de mesos es discuteix en el Parlament Balear, a més de deixar-nos una gran sensació de fracàs, als que creim i lluitam per aconseguir una autonomia plena i real, ens ha servit per desemmascarar, una vegada més, la política del Partit Popular. Ja fa quinze anys, el 83, el partit Popular, aleshores Alianza Popular, es va abstenir quan les Corts generals aprovaren l'Estatut d'Autonomia de les Balears, els conservadors trobaven que aquell document, que havia d'esdevenir l'eina política i jurídica de la nostra Comunitat, era excessiu: tota una mostra de l'interès de la dreta de ca nostra pels temes autonòmics.

Han passat tres lustres i les coses no han canviat gaire. A la darrera reunió de la ponència que estudia la reforma de l'Estatut, va quedar ben clar que el PP continua trobant excessiu aquest document i bona mostra n'és que qualsevol modificació del text original, que suposi augmentar el sostre competencial de la nostra Comunitat, és automàticament aturada pels representants del Partit Popular. El darrer exemple és ben recent: dijous dia 26 de febrer, l'endemà del quinzè aniversari de l'aprovació de l'Estatut, els diputats del PP forçaren la retirada de la paraula nacionalitat per qualificar la Comunitat de les Illes Balears.

Les conseqüències de no voler ser nacionalitat històrica, un terme que recull l'article segon de la Constitució espanyol, són greus i en un futur imprevisibles. Jurídicament aquest terme no té cap valor, però si una Comunitat es defineix com a nacionalitat històrica, perquè en té plena consciència, immediatament el tracte que rep des de l'administració central i des de les altres Comunitats Autònomes canvia.

No voler ser nacionalitat històrica significa que una vegada més els ciutadans de les Balears queden condemnats a l'ostracisme autonòmic, tornam a quedar situats en el darrer vagó del procés autonòmic i el més greu de tot és que aquest fet no preocupa gens als diputats del Partit Popular ja que el Govern Balear no vol assumir totes les competències que permet la legislació constitucional vigent i que s'estima més que les grans decisions, que afecten la nostra Comunitat, les prenguin a Madrid. Però el pitjor de tot és que, si aquest reforma tan magra va envant, els futurs governs que puguem tenir a les Balears tendran les mans fermades per mor de la incompetència i la irresponsabilitat de l'actual majoria de dretes.

Des del PSM-Nacional de Mallorca consideram que les Balears no poden conformar-se amb límits d'autogovern inferiors als que marca la Constitució. Els nacionalistes només defensam una cosa tan senzilla com l'equiparació de la nostra Comunitat a la basca, la catalana o la gallega. Que ens expliqui el Partit Popular per què no hem de po-

der gestionar i legislar, des de les Balears, sobre temes tan importants com la Sanitat i la Seguretat Social? Per què hem de renunciar a establir un concert econòmic que ens permeti la gestió de la hisenda pública?. Volem que la nostra Comunitat pugui recaptar i administrar els impostos i cedir-ne a l'Estat la quota pels serveis comuns més la quota de solidaritat amb aquelles Comunitats més desfavorides. Per què no hem de tenir la possibilitat de crear una policia autonòmica, com la que tenen a les Canàries...? Per què no ha de desaparèixer l'administració perifèrica i apostam per una administració única, eficaç, pròxima al ciutadà que acabi amb la duplictat de serveis? Són massa preguntes per a les quals dubtam que el PP tenguí respostes convincents. I això sense parlar del tema lingüístic que ja és escandalós...la proposta que volia introduir el PSM a la reforma de l'Estatut demana, ni més ni pus, que l'equiparació real del català i del castellà, les dues llengües oficials de la nostra Comunitat Autònoma; una proposta que tampoc no va agradar al Partit Popular. El PP considera que ja està bé que el nostre idioma estigui en condicions d'inferioritat en relació als estatuts de què gaudeix el castellà, una llengua, la salut de la qual no corre cap perill a les Balears.

Però arran de la reforma de l'Estatut, encara hi ha un fet més preocupant: no només no avançam en el procés autonòmic sinó que ens trobam amb una clara recessió...El PP negocia un Estatut a la baixa, el perquè és evident: el Govern Balear refusa tenir capacitat normativa i això repercuteix, directament, en la pèrdua de la qualitat de les competències.

El Govern Balear i el PP tenen la clau per deixar-nos l'herència de ser un país de primera, però ens condemnen a ser una província de tercera. El joc democràtic ens ha dut, que el partit més poc autonomista de l'Estat espanyol, hagi estat l'únic que fins ara ha governat aquesta terra, però ha arribat l'hora de passar factura a uns polítics que no han defensat els interessos de les Balears. L'any 99 tenim l'oportunitat de canviar l'estructura política d'aquesta Comunitat: les darreres eleccions autonòmiques ja ens demostraren que la majoria de ciutadans de l'Illa de Mallorca es decantava per opcions progressistes: la dreta va haver d'assumir fer d'oposició al Consell de Mallorca, un cop que els ha costat molt d'encaixar. A les Balears bufen vents de canvi i és responsabilitat de tots els que creiem en un futur millor no deixar perdre aquesta oportunitat

Pere Sampol i Mas, secretari general del PSM-Nacionalistes de Mallorca.

OFICINA DE DRETS LINGÜÍSTICS.

Ja han passat tres anys d'ençà que Joves de Mallorca per la Llengua començàrem a caminar. Aquell mes de juliol de 1994 es palpava alguna cosa a l'ambient. Les agressions a la llengua catalana eren una constant. El retrocés d'ús a les zones urbanes era imparable; i tot això davant la passivitat de les institucions mallorquines. El futur de la nostra llengua no interessava a nivell públic, fora dels cercles nacionalistes. La societat mallorquina semblava resignada a la castellanització. Malgrat aquesta aparença, hi havia, per primera vegada a la història, una nova generació de mallorquins i mallorquines que s'havien educat en català. Una gent disposada a lluitar per la nostra llengua.

L'acte de presentació de JOVES DE MALLORCA PER LA LLENGUA va ésser un èxit de participació. Després venguéren els Correllengües, l'Acampallengua i nombroses companyes demanant l'acompliment de la Llei de Normalització Lingüística (comerços en català, cinema en català, normalització de l'Ajuntament de Palma...).

Tal vegada hagi arribat el moment de fer balanç. Per una banda veim que la mobilització favorable a la nostra llengua és més gran que mai a la història, i que els joves hi tenen un paper capdavanter. La qüestió lingüística ha passat a ocupar un lloc central dins el debat públic, cosa impensable fa uns anys. Però, per altra banda, el procés de substitució lingüística no s'ha aturat ni molt manco; tant per la persistència d'un fort moviment migratori com per l'abandó de l'ús del català a l'àmbit familiar, la nostra llengua segueix retrocedint. És més, els joves, que són els sectors amb un grau més elevat de consciència lingüística, també són el grup social més castellanitzat.

La situació actual, per més que algunes de les nostres màximes autoritats pretenguin el contrari, no és de cap manera igualitària: viure en català a Mallorca és, no només

impossible, sinó que la gent que ho intenta és víctima d'actituds discriminatòries a tots els àmbits de la vida social. Intentar parlar en català a un jutge o a un policia, encara avui dia, pot provocar problemes molt greus a la persona que pretén aquesta heroïcitat. Però és que anar a comprar a qualsevol botiga o supermercat de Mallorca també pot produir tot tipus de situacions desagradables. Les queixes expressades per diversos ciutadans durant aquest temps, ens confirmen la nostra percepció que parlar en català a la nostra societat, és ser un ciutadà de segona.

És per això que JOVES DE MALLORCA PER LA LLENGUA pretén fer una passa més en la lluita per la normalització de la nostra llengua: la de denunciar les

agressions de què són víctimes els catalanoparlants quan exerceixen els seus drets. La nostra darrera iniciativa L'OFICINA DE DRETS LINGÜÍSTICS, va enfocada cap aquí. Perquè ja és hora de fer sortir a la llum pública els atacs que reben els catalanoparlants quan fan ús dels seus drets a expressar-se en català.

El nostre plantejament és què, minuts després d'haver-se produït l'agressió aquesta pugui ésser denunciada al TELÈFON DE LA LLENGUA, 72

59 37, o bé directament a L'OFICINA, situada a l'Obra Cultural Balear, en cas que sigui horari d'atenció al públic. Rebuda la denúncia, es concertarà una entrevista amb el denunciant. Immediatament, es faran gestions davant l'entitat o empresa discriminadora i/o, depenent de la gravetat, es posarà el cas en mans d'un missér. JOVES DE MALLORCA PER LA LLENGUA, sempre amb el consentiment de la persona agredida, decidirà quin tipus d'accions s'empresen. Amb les denúncies acumulades al llarg de l'any, se farà un informe on constarà el cas concret i el seu grau de solució, i que serà una eina important per conèixer la situació de l'ús social de la nostra llengua.

Ja ho sabeu, doncs, per a aquest bot qualitatiu necessita la vostra col·laboració.

Joves de Mallorca per la Llengua

Els contes d'en Lluc

PA AMB KAI-PIRINYA

La vaig conèixer perquè era l'al·lota d'un amic meu que té una pizzeria. Ella tenia trenta-vuit anys i era cubana. Només feia un any que era a Palma i -segons em va contar- s'havia separat dues vegades: del seu primer home cubà i d'un gallec que l'havia portada a Mallorca.

La relació entre el meu amic i ella s'edificava sobre el sexe, especialment pel que fa al meu amic perquè, si ella cercava qualcú solvent i amb fam de cleca, ell volia una "mamita" per a desfogar-se.

Els nostres amics, amb saliva de gitano, deien que la relació no podia durar gaire.

N'Estrella per a en Tomeu era protecció i també escapisme de les repressions sexuals adolescents. Era per a ell la combinació explosiva de sexe i de "mamita" en el bon sentit de la paraula. En Tomeu pareixia que, després de rebre la coça del no tenir, començava a tenir almenys quelcom sense haver de pagar per a tenir-lo. De totes formes, com ho demostrarien prou, tots dos

coneixien el pes del dòlar.

En principi la cosa podia funcionar perquè ell tenia sexe i ella podia veure acomplert el somni de tenir una casa a Mallorca i un home atent amb els seus capricis. El temps demostraria que tots dos somiaven rotllos...

La falàcia del somni es manifestaria quan ella li demanàs per conviure junts perquè ell, sense cap tipus d'espant ni astorament, li contestaria que la convivència era impossible per la senzilla i terrible raó que no estava acostumat a conviure amb ningú. Era una excusa innocent

i una mentida grossa perquè -segons em va dir confessant-se- no hi volia conviure perquè la trobava massa granada. Bagasser!, més que bagasser!!!

Jo, un poc oportunament, pensava que l'ocasió em permetria fer-me n'Estrella meva, però tampoc no va ésser així perquè no em va voler. Vaig comprendre el perquè quan vaig tocar amb els peus a terra: encara que jo em consideràs més guapo que el meu amic, no tenia cap pizzeria.

Lluc Matas.

LA TÈCNICA

És una obvietat un tant innocent dir que la tècnica avança a passes de gegant perquè amb ella s'agilitzen els processos burocràtics i s'augmenta la rendibilitat de les empreses.

Ara bé, aquesta obvietat comença a tenir un perquè quan ens feim preguntes com: què passa amb la comunicació quan l'home agafa exclusivament la màquina? O què passa quan l'autèntica petjada creativa té la mà de la màquina?

Aquestes preguntes ens faran reflexionar, però no per això aturarem la febre de la tecnificació que s'asseu en la comoditat, el rendiment i l'estalvi de temps.

L'home ja no es dedica, com en temps prehistòrics o com en la societat tradicional mallorquina, a identificar-se amb el que fa o produeix. Més que res perquè s'ha convertit en un consumidor despersonalitzat que vol ésser cada dia més pragmàtic amb això de prémer

botons.

Podem dir que vivim en una etapa en què la màquina ha guanyat l'home. Només ha succeït i està succeint el que alguns pensadors vaticinaven. No podem ésser tan optimistes com ells perquè tocam les conseqüències amb la mà, d'igual forma que en gaudim dels avantatges.

No cal la nostàlgia perquè seríem immobilistes o tradicionalistes -que ben bé també ho podríem ésser-. El que cal però és la constatació que alguns fets "moderns" són fills de la tecnificació, tals com són l'atur, una burocràcia plena de lapsus, la incomunicació i la despersonalització.

En Leonardo DA VINCI o en MARINETTI eren optimistes en la visió d'un món tecnificat, però ells no veien els bous ni des de la grada sinó que els somniaven. Nosaltres si els feim cas ens perdrem encara una miqueta més en les màquines -potser valgui la pena- i si no els en feim, tot això tenim guanyat.

Lluc Matas

CARRERANY ESPORTIU

EL CLUB D'ESCACS QUASI S'ASSEGURA LA PERMANÈNCIA

Antoni Munar, nou president de la Federació Balear d'Escacs

El passat diumenge dia 1 de Març, Antoni Munar, candidat de la Plataforma Indiot Vermell, fou elegit nou president de la Federació Balear d'Escacs amb 14 vots favorables davant els quatre del censurat Gabriel Torrent. Jeroni Bergas fou, de nou, designat vocal. De la nova junta directiva destaca l'esperit del treball en equip, sense ànims de protagonisme.

Caissa està enamorada

A continuació resumirem la crònica d'una agònica temporada. El nostre Club d'Escacs, després d'assolir unes taules a les primeres quatre jornades, es despertà a les tres darreres de la primera volta, aconseguint unes taules i dues victòries en el cap de setmana del 13 i 14 de Febrer, especial per haver doble jornada. Després de l'empat a casa amb el Marratxí B i quan la situació és realment preocupant, Caissa no ens abandona. El cap de setmana de Sant Valentí reneix el nostre mutu i etern amor platònic. L'efecte ens afecta especialment el dissabte dia 13: els taulers 1 i 2 a la fi guanyen després de no aconseguir-ho cap dels dos a les cinc primeres rondes. El nº 1 el fa a la seva pitjor partida (justícia poètica ?!) i en el més pur estil Galiana. De vegades, encara que pareixi inversemblant, els escacs es semblen al futbol, guanyar a costa de jugar (intencionadament ?!, com diria E. Lasker) malament.

(la primera categoria està constituïda per dos grups de vuit equips on baixen els dos darrers de cada grup). El Club d'Escacs Maria després de les victòries davant el Marratxí B (1-4) i Ponent Palma B (3'5-1'5) abandona les posicions de descens i es troba a mig punt de la permanència. Per a perdre la categoria caldria la nostra derrota a la darrera ronda davant l'INCA B i la victòria del P. Palma B davant el líder Campos. Nosaltres serem modestos i prudents i oferirem cinc taules als inquers tot just començar.

El Club d'Escacs Maria que després de l'ascens a la Primera Categoria la temporada 90/91 com a campions de segona, semblava consolidat dins la categoria d'argent i en aquests anys no havia passat cap tipus de penúries per aconseguir la permanència. Inclòs milità la temporada 94/95 a la màxima categoria, l'infern de la Preferent.

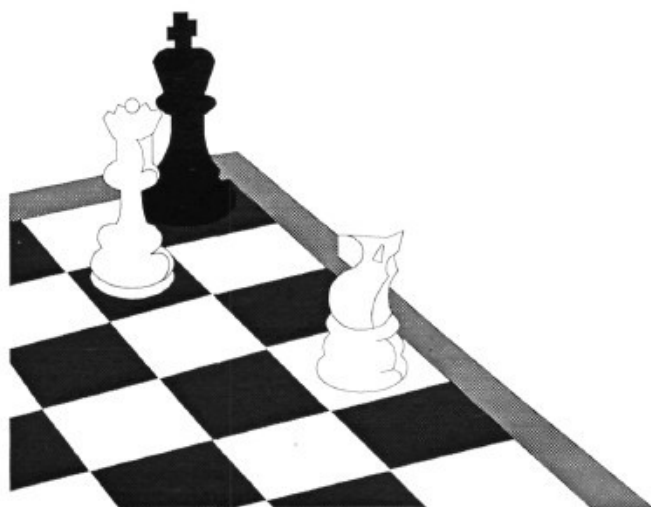
Abans d'afrontar la dotzena ronda, la preocupant baixa forma dels escaquistes més joves i l'alarmant situació a la taula classificatòria encaminà al delegat i primer tauler a prendre la decisió de convocar a les velles glòries que resten en actiu. I de veritat que no ens deceberen. Cal destacar les dues victòries d'En Tià Darder en els matxs decisius (fonamentalment en el darrer a una partida molt complicada i de nombroses alternatives, que definitivament decantà el punt al nostre favor) i la generositat d'En Gaspar Mas que amb peó de més i grans possibilitats de victòria oferí taules que ens asseguraven el punt.

			ES FORTÍ	ALCÚDIA B	CAMPOS	S'ESPANYOLET	MARRATXI B	P. PALMA B	INCA B	ES FORTÍ	ALCÚDIA B	CAMPOS	S'ESPANYOLET	MARRATXI B	P. PALMA B	INCA B		
		Jda.	1ª	2ª	3ª	4ª	5ª	6ª	7ª	8ª	9ª	10ª	11ª	12ª	13ª	14ª	TOTAL	%
		Rival	2,5	4,0	3,0	3,0	2,5	1,0	1,0	4,0	3,5	4,0	3,0	1,0	1,5		34,0	65
CLUB D'ESCACS MARIA		ELO	2,5	1,0	2,0	2,0	2,5	4,0	4,0	1,0	1,5	1,0	2,0	4,0	3,5		31,0	65
1	JERONI BERGAS	2100	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5		8,0	13
2	GASPAR MAS	2040	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	1,0	1,0		1,0	0,0	1,0	1,0	0,5		7,5	12
3	SEBASTIÀ DARDER	1960		0,5					0,0					1,0	1,0		2,5	4
4	ENRIC POZO	1945			0,5			0,5		0,0				0,0			1,0	4
5	MIQUEL FERRIOL	1940							1,0				0,0				1,0	2
6	PERE ANTONI BUÑOLA	1910	0,0	0,0			0,0					0,0					0,0	4
7	ANTONI BALLESTER	1890	1,0		0,0	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0			1,0		5,5	10
8	MONSERRATE MUNAR	1880	1,0	0,0	1,0	0,0	0,5	1,0		0,0	0,0	0,5	0,0	1,0	0,5		5,5	12
9	PERE JOAN RIBAS	1865				0,0				0,0	0,0		0,0				0,0	4

La segona volta s'inicia nefastament amb quatre derrotes consecutives que ens situen en els llocs de descens

Els escacs i els toreros

El primer tauler amb torre menys aconseguí taules

per escac continu en una discreta partida i assolí l'onzena partida consecutiva invicte, després de les dues estranyes derrotes a les dues primeres rondes. I és que els escacs no estan renyits amb l'elegància (o sí?!). Encara que sembli mentida, els escaquistes ens assemblam als toreros; no en l'art i l'espectacle, sí en la superstició (bolígrafs, roba, ... els més insignificants detalls). Aquest cronista a l'Individual d'Andratx jugà les quatre primeres rondes pulcrament vestit, resultat quatre derrotes. Després de canviar cada

vegada de bolígraf i l'elegit no ésser capaç d'anotar les jugades guanyadores, no li quedà més remei que oblidar l'americana. L'efecte fou immediat 3'5 de quatre, aconseguint una espectacular remuntada. Aquest any decideix superar les supersticions i no abandona l'americana ni barata de bolígraf, incrèdul assisteix a un gran campionat. Al campionat per equips, després de la derrota de la primera ronda, decideix no abandonar la resta de campionat l'americana (i corbata!!!), a la propera partida l'efecte resultant és invers al d'Andratx, després d'una gran partida s'oblida la dama. S'han de superar les supersticions que una cosa és el mal d'ull i una altra l'elegància; això sí, el bolígraf reincident a la paperera. Les bruixes estan de la meua part i arrib invicte. He de confessar que si, després de tres taules consecutives, el dia 13 es produeix la que semblava insalvable derrota, no sé que hagués fet amb l'americana i la corbata. Ara amb els talismans bolígrafs ja no és el mateix. Encara que l'actual precisà un trasplantament de mina d'urgència per a afrontar la decisiva partida, emperò la carcassa i l'esperit eren el mateix. Ara és l'hora del balanç i la reflexió.

(Per cert, l'americana s'anomena G. Marshall)

JERONI BERGAS FERRIOL. Març '98.

EN DANIEL ESTARELLES TORNA A LA COMPETICIÓ

En Daniel Estarelles ha tornat a agafar la bicicleta i ha fitxat pel Club Ciclista de Vilafranca. A la primera cursa que va participar va quedar en segona posició i a Vilafranca confien ferm en les seves possibilitats. Ben aviat podrà demostrar el seu estat de forma a la clàssica cursa per etapes de la nostra comarca "El Pla de Mallorca".

Seguirem informant, si ens arriben notícies, del que fan els corredors mariers enrolats a clubs ciclistes d'altres pobles, que enguany són un parell. N'hi ha al Club ciclista de Sineu, al d' Alcudia, etc.

Si sabeu notícies relacionades amb els corredors mariers ens ho podeu fer arribar i ho publicarem, que l'afecció de Maria vol estar informada. Si teniu fotografies també.

Sort a tots!!!.

Els Ciclistes de Maria van a lluc

El Divendres Sant, com ja és habitual, tots els integrants del Club Ciclista de Maria fan la tradicional pujada a Lluc amb bicicleta. Després fan un bon dinar de germanor, això sí, de peix, les tradicions s'han de guardar.

El mes que ve, publicarem alguna foto, de la pujada o del dinar, ja ho veurem?

FESTA DE LES LLETRES SANT JORDI'98

Dissabte dia 18 d'abril a les 20 hores a Ca'n Gaspar:

Presentació de la col·lecció dels llibres de poesia editats pel Centre Cultural CAPALTARD.

Oikumene d'Albert Herranz
Plaça del Carme de Pep Lladó
Ferro de Baula de Biel Florit
Els Viarans de l'Oblit de Josep A. Calvo
El Clam dels Feligresos de Bernat Oliver

Assistiran els autors que llegiran els seus poemes i parlaran de la seva obra i segurament hi haurà una actuació musical del cantautor Arnau Estrades.

Dissabte dia 25 d'abril a les 21 hores a Ca'n Gaspar:

DUES VEUS, DOS POETES

Isabel Escudero-Agustín García Calvo

Isabel Escudero, (Quintana de la Serena, 1944) escriptora en diversos gèneres, ha publicat crítica de cine, articles de pensament i crítica social i política. Publicà el seu primer llibre de poemes *Coser y cantar* l'any 1984.

Agustín García Calvo, (Zamora, 1926) professor de llatí i de lingüística, poeta, dramaturg, filòsof i "mestre" de diverses generacions de joves llibertaris. Ha traduït clàssics llatins, grecs i Shakespeare. L'any 1948 publica el seu primer llibre de poemes, *Los versos hablados*. L'any 1990 li fou atorgat el Premio Nacional de Ensayo, també ha rebut el Premio Nacional de Crítica.

Una oportunitat per sentir dos mestres de la paraula, únic recital a Mallorca.

ORGANITZA: *Associació Cultural Fent Carrerany*

COL·LABORA:

**"SA
NOS
TRA"**

Obra Social
i Cultural

